

Siv Lisbeth Tønder
Rekdalsveien 125
5151 STRAUMSGREND

Saksbehandlar Anbjørg Nornes

Vår ref. 2022/5299-0

Dykkar ref.

Dato 08.04.2022

Delegert vedtak

Delegasjonssak

7/2022

Dispensasjon - delegert vedtak - Nærøyfjorden landskapsvernombord - Hjølmo - restaurering av stølshus - gnr. 69 bnr. 1

Delegert vedtak

*I medhald av delegeringsreglement vedteke av Nærøyfjorden verneområdestyre
30.11.2015, vert det gjort følgjande vedtak:*

Nærøyfjorden verneområdestyre gjev Siv Tønder løyve til å bygge opp att svala på stølshuset på gnr. 69 bnr. 1 på Hjølmo. Løyve er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøyfjorden landskapsvernombord § 3 punkt 1.3 c).

Løyvet er gjeve med følgjande vilkår:

- Svala (tilbygget) skal byggjast opp att med same mål og utsjånad som svala som stod der frå før. Grunnmuren er restaurert, og set avgrensingar for utvendige mål på bygget. Måla skal vera i samsvar med teikningane i vedlagt saksframlegg.
- Ytterkleding skal ha ståande kledning. Brukbar kledning skal nyttast opp att dersom det er mogleg. Ytterkledning skal vera kanta bord utan fals i varierande breidde (t.d. 6", 7" og 8" bord) som vekslar tilfeldig.
- Det skal vera bylgjeblikkplater på taket. Takplater som er i brukbar stand skal så langt som mogleg brukast opp att på bygget. Dersom nokon av takplatene må skiftast ut, skal nye takplater ha same profil som det gamle taket.
- Ny materiale skal ikkje målast men grånast naturleg.
- Restmateriale og utstyr skal fraktast ut av området når byggearbeidet er avslutta.
- Dersom arbeidet ikkje er starta opp innan tre år frå vedtaksdato, må det søkjast om nytt løyve til tiltaket.
- Det skal sendast rapport med bilde når tiltaket er gjennomført.

Dette løyvet gjeld berre tilhøve etter verneforskrifta. Søkjar må i tillegg ta kontakt med Aurland kommune for å eventuelt løyve etter anna lovverk.

Tiltakshavar har plikt til å vise varsemd og til straks å melde frå til Vestland fylkeskommune ved seksjon for kulturarv dersom det under arbeid vert støytt på automatisk freda kulturminne jf. lov om kulturminne § 8, 2. ledd.

Dokument i saka

- Søknad om gjennoppbygging av svål/del av sel på stølen Hjølmo i Dyrdal, *Siv Tønder*, 05.04.2022

Søknaden

Siv Tønder er grunneigar på Drægo gnr. 69 bnr. 1 i Dyrdal i Aurland kommune. Garden har stølshus på Hjølmo og Vassete i Nærøyfjorden landskapsvernombude. Drægoselet er eit av ni stølshus på stølen Hjølmo. Fram til 1950-talet var det aktiv stølsdrift på Hjølmo. Etter den tid er stølen nytta som beiteområde for sau av gardane som framleis har aktiv landbruksdrift. Stølshusa på Hjølmo vert i dag i hovudsak nytta i fritidssamanheng.

Informasjon frå søknad:

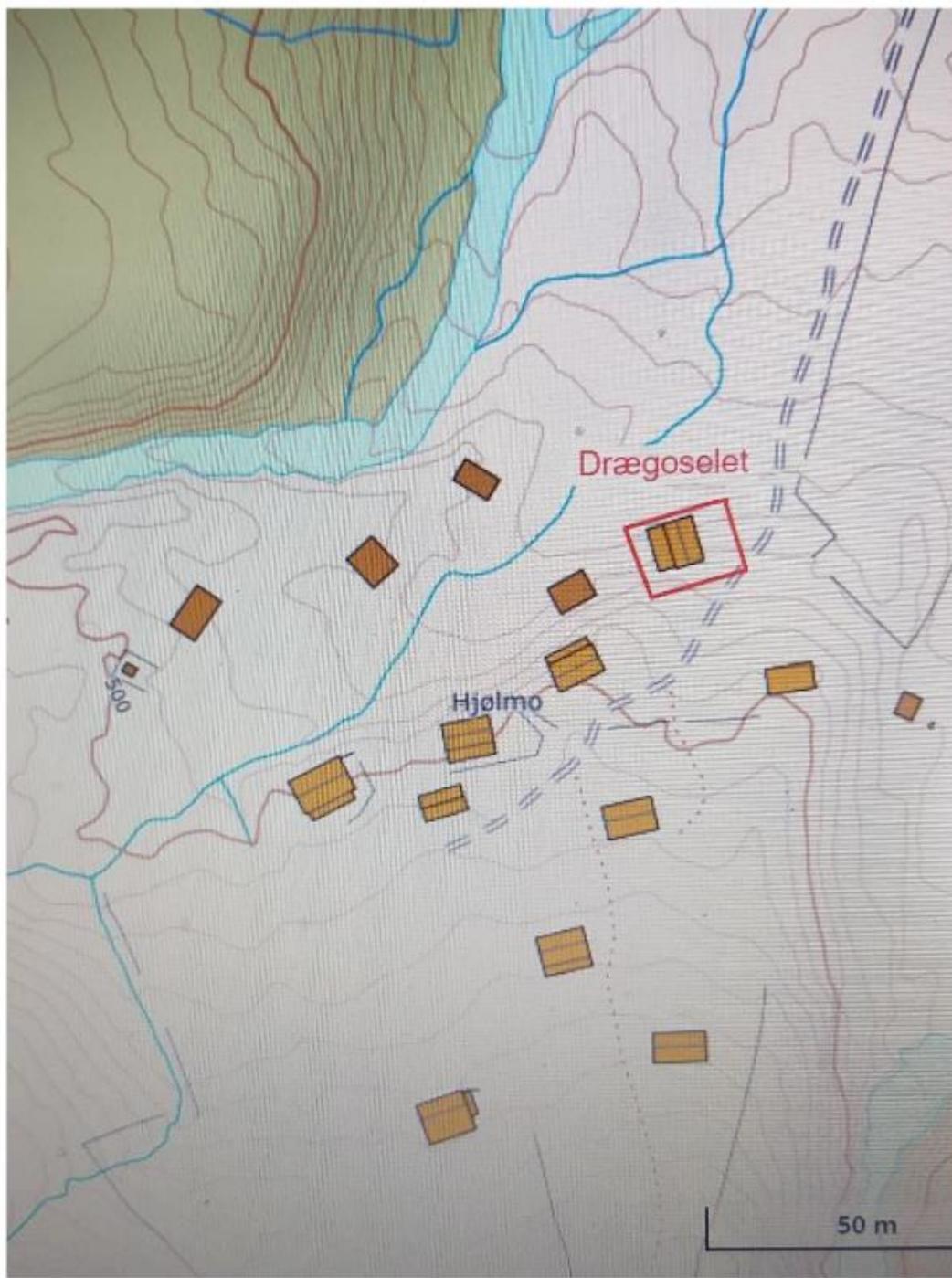
«Drægoselet har stått i sin opprinnelige form fra tidlig 1900 tallet. Fra gamle dokumenter i vårt private arkiv, finner vi opplysninger om at grunnmuren til selet ble reist i 1880 årene av «gamle Dregen», som eide garden på den tiden. Min oldefar, Thomas Tønder, kjøpte garden i 1894. Rundt år 1900 ble tømmerselet flyttet fra en gammel Drægotuft til den «nye» grunnmuren, som hadde stått siden 1880 tallet. Selet stod i sin opprinnelige form fram til midten av 1970 tallet, da taket måtte skiftes. Torvtaket ble erstattet med blikktak. Selet var i forfall gjennom mange år. Planlegging og restaurering for å ivareta selet, ble startet i 2012. Det var da råteskader i kledning og vi startet opp med oppsett av ny kledning på sør - og vestvegg. Tømmerarbeid ble gjort i egen regi samt ved hjelp av tømrer/ byggmester. Under arbeidet, som pågikk over lang tid, kom utfordringene med utvasking av grunnen, ustabil grunnmur samt sammenrast svål. Hele renoveringsarbeidet ble «satt på vent», da grunnforholdene måtte ordnes først. Planlegging med gjenoppbygging av grunnmur startet i 2019. Grunnet coronapandemi, ble selve arbeidet utsatt til 2021 da arbeidere fra Nepal gjennomførte steinarbeidet med ny grunnmur. Nå som grunnmur er restaurert, planlegger vi å gjenoppbygge svålet. Svålet skal bygges opp igjen tilsvarende slik det var før sammenrasing. Vedlagte bilder viser hvordan svålet/ bygningen så ut før sammenrasing og etter at «ny» grunnmur er på plass. Vi har tatt vare på noe kledning til gjenbruk og nyttet ellers tilsvarende ny kledning».

Målet til Siv Tønder og mannen Tor Ljone Henriksen, er å ta vare på det kulturhistoriske og verdifulle bygningsmiljøet, og ta vare på stølshuset slik det ein gong var. Stølshuset er i bra stand innvending, og i god stand til å overnatta i for fotturistar og til privat bruk i samband med turar, jakt og fiske.

Restaureringsarbeidet er planlagt starta opp i mai, og skal avsluttast i august/september i år. Nærøyfjorden verneområdestyre har gitt løyve til transport av materiale til stølshuset.

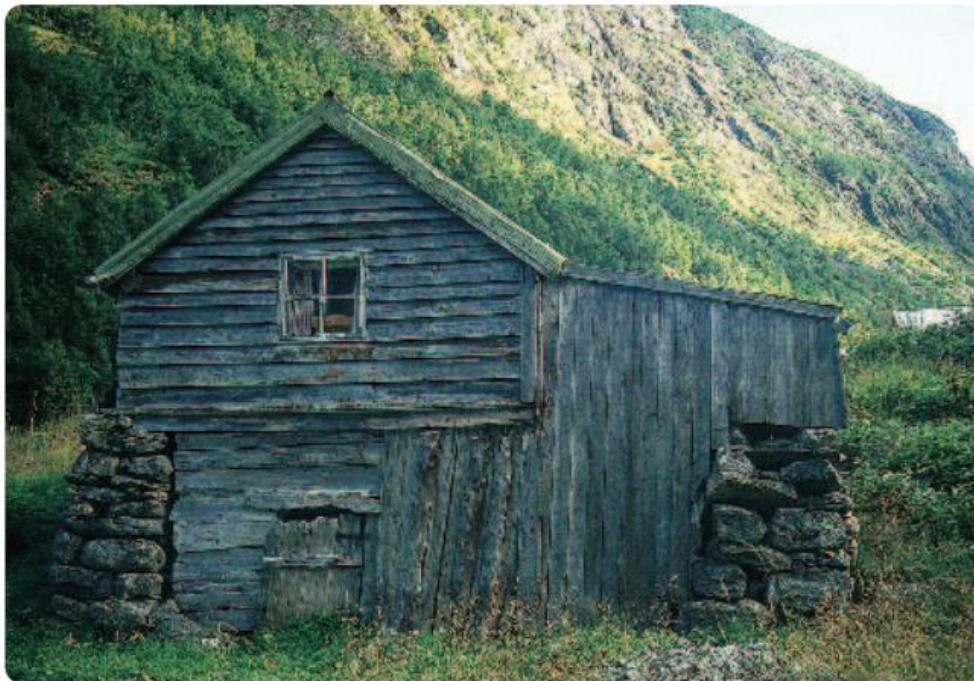
Nærøyfjorden verneområdestyre

Kart med markering av Drægoselet. Kopi frå søknad.

Nærøyfjorden verneområdestyre

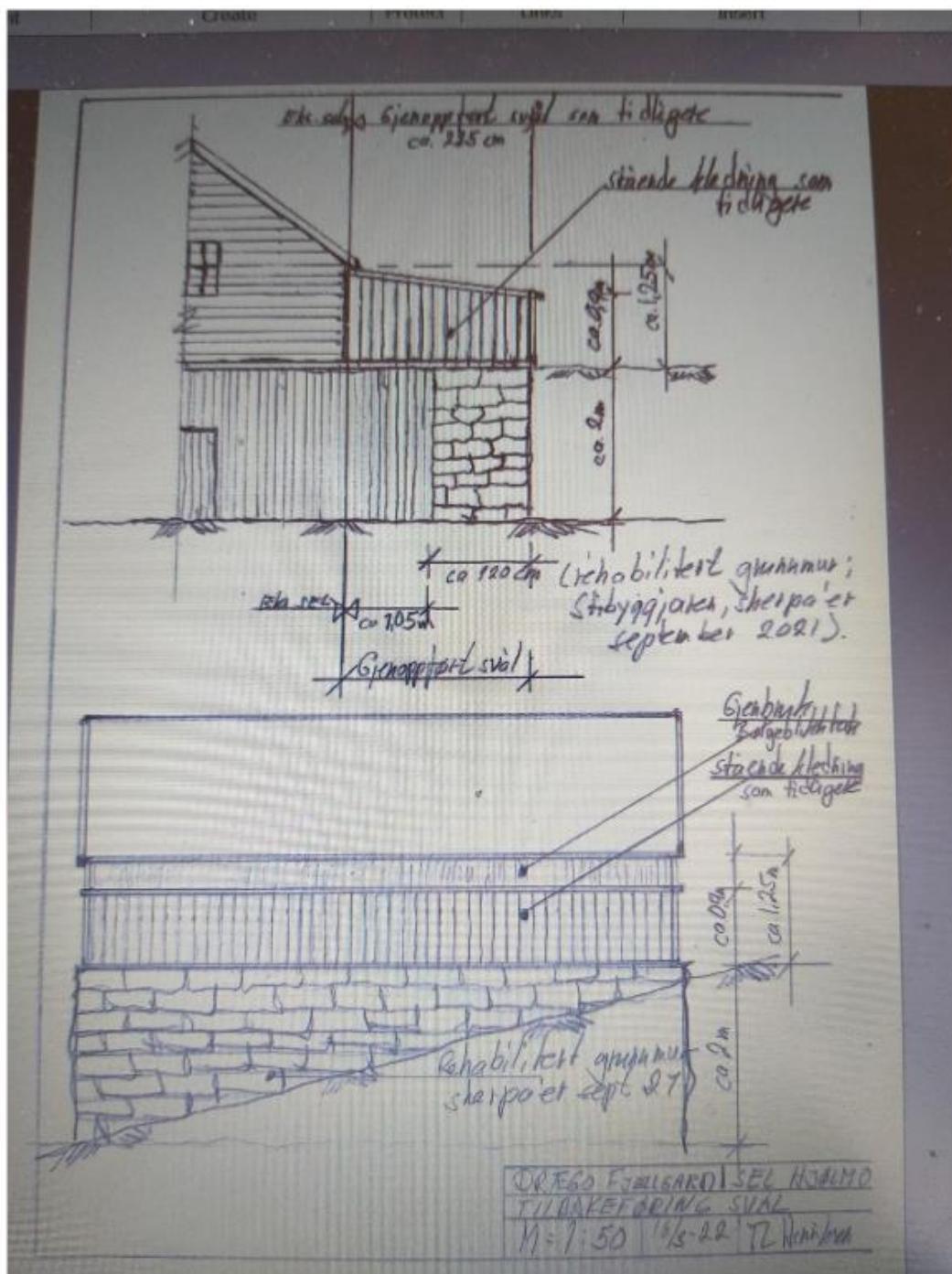
*Det er viktig å ta vare på bygningsmiljøet, som dette selet på Hjelmo i Dyrdal. Foto: Tom Dybwad
Drægoselet, kopi frå forvaltningsplan.*

Drægoselet etter murane er restaurert. Kopi frå søknad.

Nærøyfjorden verneområdestyre

Teikning med mål på bygget. Kopi fra søknad.

Søknaden er vurdert i samsvar med

- Forskrift om vern av Nærøyfjorden landskapsvernområde av 08.11.2002
- Naturmangfaldlova av 19.06.2009
- Forvaltningsplan for Vestnorsk fjordlandskap – delområde Nærøyfjorden, rapport nr. 1-2008

- Restaureringsplan for Vestnorsk fjordlandskap – delområde Nærøyfjorden, 2014

Verneforskrift og verneformål

«Føremålet med Nærøyfjorden landskapsvernombordet er å ta vare på eit vakkert og eigenarta natur- og kulturlandskap frå fjord til fjell i eit storfelt isbreutforma landskap med eit mangfold av plante- og dyreliv og der eit kulturlandskap med slåtteteigar, beitelandskap, stølsområde, gardsbruk og kulturminne, skapt gjennom aktiv landbruks-drift, utgjer ein vesentleg del av landskapets karakter» jf. verneforskrifta § 2. Området er verna mot alle inngrep eller tiltak som kan endre eller verke inn på landskapets art eller karakter.

Vanleg vedlikehald av bygningar kan gjennomførast utan søknad. Alt slikt arbeid skal ta utgangspunkt i tradisjonell byggjeskikk på staden når det gjeld utforming, fargar og materialbruk. Arbeidet skal ikkje medføre vesentlege endringar på fasade på bygningen. Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til «Påbygging, ombygging eller riving av bygningar og anlegg. Påbygging og ombygging skal vera tilpassa landskap og tradisjonell byggjeskikk», jf. verneforskrifta § 3 punkt 1.3 c).

Etter naturmangfaldlova (nml) § 7 skal prinsippa i §§ 8 – 12 leggjast til grunn ved utøving av offentleg mynde, og det skal koma fram av vedtaket korleis prinsippa er vurderte og vektlagt i saka.

Vurdering

Stølslandskapa med bygningar og stølsvollar er viktige verneverdiar i Nærøyfjorden landskapsvernombordet, og er ein del av verneføremålet. I forvaltningsplan for Nærøyfjorden er det peika på at stølsdrifta har vore avgjerande for levemåten på gardane i tidlegare tider. Stølsdrifta har vore med å forme landskapet. Hjølmo er ein av stølane til gardane i Dyrdal og på Styvi. Dei fleste stølshusa er vedlikehaldne, og stølen vert nytta i både landbruksdrift og til fritidsbruk. Istandsetjing av stølshuset på Hjølmo er eit positivt tiltak som vil føra til at stølsmiljøet med bygningar vert tatt vare på, og er i tråd med verneføremålet. Tilbygget (svala) på stølshuset vart tatt ned i samband med restaurering, og skal setjast opp att med same mål og utforming som det gamle bygget. Tiltaket er gjennombygging av stølshuset, og må behandlast av verneområdestyret. Gjennoppbygging av svala i samsvar med det gamle bygget, er i tråd med føringane i forvaltninsplanen. Saka er vurdert som ei kurrant sak, og vert difor behandla som delegert vedtak.

Kunnskapen om området er kjent gjennom forvaltningsplan for Nærøyfjorden, skjøtselsplan for Hjølmo og Restaureringsplan for Vestnorsk fjordlandskap – delområde Nærøyfjorden (2014). Det er ingen kjente førekommstar av trua artar eller naturtypar på stølen Hjølmo som vil verta påverka av tiltaket (Naturbase 31.03.2022). Kunnskapsgrunnlaget jf. nml. § 8 er vurdert som godt for å vurdera denne saka, og føre-var-prinsippet i nml. § 9 er difor ikkje tillagt vekt i denne saka.

Økosystemtilnærming og samla belastning på verneområdet skal vurderast jf. nml. § 10. Stølshuset på Hjølmo er SEFRÅK-registret, og er viktig å ta vare på som eit kulturminne i landskapsvernombordet. Sjølv om det er gjort endringar på ein del av stølshusa på denne stølen, framstår likevel stølen som eit intakt stølsmiljø. Forvaltar meiner det er viktig å ta vare på dei verneverdige bygningane som er ein viktig del av kulturmiljøet. Bygningane fortel ein viktig historie om bruken av landskapet. Tiltaket vil ikkje føra til auka arealinngrep, og vil truleg ikkje gje auka slitasje på naturmiljøet. Restaurert stølshus med gjennoppføring av

Nærøyfjorden verneområdestyre

---

tilbygget vil vera positivt for heilheitsinntrykket av stølen, og vil ikkje medføra noko auka belastning på området.

Nml. § 11 er vurdert som ikkje relevant i denne saka.

Planlagt gjennoppbygging av svala på stølshsuet vil føra til at den tradisjonelle byggestilen på stølshuset vert tatt vare på. Forvaltar vurderer valt arbeidsmetode og gjennomføring til å vera ein miljøforsvarleg god metode til dette føremålet jf. nml. § 12. Det restaurerte stølshus vil vera ein viktig del av det kulturhistorien landskapet på stølen.

Informasjon om klagerett

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse med ein frist på 3 veker jf. forvaltningslova §§ 28-29. Klagen skal rettast til Miljødirektoratet, men sendast via verneområdestyret v/sekretariatet, som kan gje nærmere opplysningar om klagerett og rett til og sjå saksdokument.

Med helsing

Anbjørg Nornes
verneområdeforvaltar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

SNO Aurland
Vestland fylkeskommune
STATSFORVALTAREN I VESTLAND
Aurland kommune

Postboks 7900	5020	BERGEN
Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Vangen 1	5745	AURLAND